

Intervenció del president de la Generalitat al sopar ofert amb motiu de la 8a Conferència de la REGLEG

15 de novembre de 2007

Benvinguda a Catalunya i al Palau de la Generalitat.

Em complau donar-los la benvinguda a Catalunya i especialment a la ciutat de Barcelona i agrair la seva presència i participació a la Conferència de Presidents de Regions amb Poder Legislatiu, que celebra la seva vuitena edició.

Com es poden imaginar, per al president de Catalunya és un honor que la Conferència que avui i demà se celebra a Barcelona compti amb una participació de tan alt nivell.

La majoria de vostès probablement ja havien estat a Catalunya i havien visitat en anteriors ocasions aquest palau gòtic en el qual ens trobem i que durant segles ha estat la seu del Govern de Catalunya.

Precisament en aquest mateix saló, el Saló de Sant Jordi, va tenir lloc, tot just ara fa trenta anys, un dels actes més rellevants de la transició democràtica espanyola i per a l'autogovern de Catalunya: la celebració del retorn del president de la Generalitat després de gairebé quaranta anys d'exili.

Entendran, doncs, que a part de voler expressar-los la nostra voluntat d'acollida i d'hospitalitat, la celebració d'aquest acte amb presidents i representants de governs autònoms té un especial valor simbòlic.

Una Europa amb les regions

Voldria compartir molt breument amb vostès algunes reflexions sobre el rol que les regions amb poder legislatiu, com són les que tots nosaltres representem, estan convidades a desenvolupar en el futur de la Unió Europea.

Permetin-me començar amb una evidència: la transformació de l'estat nació com a conseqüència del triple fenomen de la globalització, l'uropeïtzació i la regionalització.

Fa poc, Claudio Martini, president de la Toscana i president de la Conferència de Regions Perifèriques i Marítimes (CRPM) assenyalava que el procés de globalització no té només efectes globals, sinó que produeix també una polarització entre allò global i allò local.

Estic d'acord en aquesta aproximació que duu implícita l'assumpció que les regions i, en concret, les regions amb poder legislatiu hem de jugar un paper estratègic, no només en la gestió de les polítiques públiques, sinó també com a actors institucionals en l'arena europea, així com en l'apropament de la política als ciutadans.

Ara bé, les pautes que regeixen les relacions internacionals i institucionals, sovint no canvien al ritme que requeriria la realitat. Així, els Estats continuen gaudint d'un gran protagonisme en l'escenari internacional, en el qual se'ls percep, sovint, com interlocutors gairebé únics.

Però aquesta preeminència comporta una exigència: treballar conjuntament amb les parts constitutives de l'Estat per garantir que la posició i l'actuació estatal en aquest escenari globalitzat respon al interès comú, que hauria d'abastar, és clar, la sensibilitat i la veu de les regions.

Europa és la realitat en la qual ens desenvolupem. És també referent identitari, més enllà de constitucions, banderes o himnes. És la nostra manera de concebre i apropar-nos al món. És els drets que exercim amb orgull i aspirem a poder estendre amb generositat.

En aquest context les regions no poden ser ignorades. No és una opció operativa, ni que sigui des d'un punt de vista estrictament funcional: som nosaltres qui executem nombroses polítiques comunitàries. Però no només això, les regions amb poder legislatiu també són responsables de la transposició i implementació de les polítiques i la legislació europees. I a més, contribuïm activament a legitimar la construcció europea precisament perquè ens en sentim part i volem ser-ne també motors.

El debat ja no és sobre si existeix o hem de tendir cap a una Europa de les regions. Actualment ja tenim una Europa amb les regions, en la qual hem anat guanyant el nostre espai.

Les regions amb competències legislatives hem adquirit un rol de co-actors en el sistema de presa de decisions a la UE: hem reforçat la nostra posició en els sistemes polítics nacionals respecte a la participació en la política europea dels estats respectius, i també ens hem establert en el nivell europeu: algunes regions podem participar a les reunions del Consell; participem al Comitè de les Regions; tenim representacions a Brussel·les i som molt actives en fer de "lobby" per defensar els nostres interessos.

En aquest context s'emmarca també la nostra xarxa. Tot i així, encara queda molt de camí per recórrer.

A l'Europa del segle XXI s'imposa una nova manera de governar i de gestionar els interessos públics basada en la flexibilitat i en l'aplicació del principi de subsidiarietat, de manera que el poder s'exerceixi de la forma més eficaç en tots els seus nivells pensant en la seva única raó de ser, el servei als ciutadans.

Aquest ha estat i és una de les raons essencials de la proposta que els darrers anys s'ha formulat des de Catalunya a l'Estat espanyol per incrementar les competències i els recursos de les diverses nacions i regions que hi conviuen. Una proposta que estem fent realitat progressivament, sobre la base de la lleialtat i la voluntat d'entesa.

Avui Europa és una experiència de "governança multinivell", que comprèn tant els Estats com les Regions i els poder locals. Des d'aquest punt de vista, qualsevol solució viable per dotar a Europa d'un model polític i legal que integri les regions, a través d'una aplicació efectiva dels principis de subsidiarietat i proporcionalitat, i posant l'accent en la proximitat als ciutadans, ha de ser federal.

El debat no és nou. Ja des dels inicis de la construcció europea es va iniciar el debat entre "unionistes" i "federalistes", entre els que creien en una Europa intergovernamental i els que apostaven per una Europa federada. Des d'aleshores s'han fet progressos significatius envers un concepte de federalisme que suposaria donar a les regions, els territoris i la societat civil, un paper central, diria que ineludible, en la construcció d'una Europa unida, tot garantint una major implicació dels ciutadans en el procés.

Les possibilitats són diverses, i van des de la transformació de les relacions dels estats amb Europa, fins a l'establiment d'una segona cambra de representació territorial al Parlament europeu, o bé un Consell de la UE reformat que funcionés com una veritable Cambra Alta de la Unió.

El moment actual a Europa

No fa ni un mes que a Lisboa es va tancar l'acord sobre el text del Tractat que se signarà el proper 13 de desembre i que en mesos successius s'haurà de ratificar a tots els estats membres. En el temps transcorregut molt s'ha escrit i molt s'ha dit ja sobre el Tractat de Lisboa.

En algunes ocasions per elogiar-ne els avenços, i en altres per lamentar que no s'hagi consolidat la Constitució que s'havia dibuixat només uns mesos enrere.

Com a regions i com a europeistes convençuts, crec que ens podem felicitar d'aquest nou Tractat, com a mínim per tres grans motius:

En primer lloc, perquè es reforcen els drets institucionals a favor de les regions amb les següents previsions:

- L'extensió del principi de subsidiarietat al nivell regional i local.
- La Comissió haurà de prendre en compte la dimensió regional i local de les polítiques comunitàries a través de consultes prèvies a la formulació d'iniciatives legislatives.
- La possibilitat de participació per part dels parlaments regionals en el mecanisme de control del principi de subsidiarietat.
- El reconeixement del dret del Comitè de les Regions a presentar un recurs davant el Tribunal de Justícia, en defensa també del principi de subsidiarietat i de les seves prerrogatives.

D'altra banda, el nou Tractat garanteix progressos en matèria de qualitat democràtica. Totes aquelles mesures que enforteixin els ciutadans i permetin un funcionament àgil i normalitzat dels mecanismes previstos per a la seva participació (reforçament del paper del Parlament com a colegislador, iniciativa legislativa popular, entre d'altres), donen sentit a la nostra tasca com a governants. Els nostres parlaments, que ja treballen en el context del marc normatiu europeu, han d'aprofitar l'oportunitat que els ofereix el nou Tractat per a esdevenir més corresponsables en els afers europeus.

En tercer lloc, ens hem de congratular que s'hagi conclòs la crisi institucional que gairebé havia paralitzat la UE des de 2005. Comptem que, d'ara endavant es pugui consolidar el camí fet i obrir nous horitzons també per aquells aspectes que, en el moment actual, no han pogut prendre una forma definitiva.

És ara el moment de fer arribar el nostre missatge, tant als nostres governs estatals com a la casa comuna que és Europa. Un cop superat el sotrac institucional, ara cal posar-nos a treballar per a l'aplicació efectiva dels mecanismes previstos en el Tractat. En els propers anys, la nostra xarxa, REGLEG, podrà fer una contribució important, en termes de reflexió i intercanvi d'experiències, a aquesta tasca, sense deixar de banda les demandes que queden pendents.

Des de fa un parell d'anys veiem que s'ha intensificat significativament la relació entre el Comitè de les Regions i la Comissió Europea. A més, cada vegada és més freqüent trobar comissaris que comprenen que la política europea no es limita estrictament a les relacions entre la UE i els Estats.

Entre un 60 i un 70% de la normativa europea, en termes generals, es duu a la pràctica per les entitats subestatales; són els municipis i som les regions les que apliquem la majoria de la normativa europea. Com es podria concebre, doncs, construir Europa sense tenir-nos en compte?

Dèiem abans que el reconeixement que fa el Tractat de la necessitat que la Comissió prengui en compte la dimensió regional i local de les polítiques comunitàries és un pas endavant important. Però les regions amb poder legislatiu demanem a la Comissió que faci un pas més i ens consulti directament durant la fase d'elaboració de les iniciatives legislatives que ens afectin, per tal de poder defensar de forma adequada, i en el moment pertinent, els nostres interessos.

Què hi ha més enllà d'aquest procés? Hi ha societat civil, hi ha activitat econòmica i un escenari que, com dèiem, és ja globalitzat.

En aquest context, l'èxit de l'estratègia de Lisboa és prioritari. Però l'estratègia de Lisboa tampoc no donarà resultat si la convergència no és al mateix temps: europea, nacional i territorial.

Un exemple (que, a més, és d'una extrema transcendència per al futur de les nostres societats), el paper dels municipis i les regions: són les que piloten i també implementen les accions concretes en matèria de recerca, formació continuada, actuacions vers les pimes i d'altres relacionades amb qüestions mediambientals.

No hauríem de ser les regions qui tinguéssim la càrrega de reivindicar el nostre paper constantment. La formulació hauria de ser diferent. És en el interès d'Europa associar completament les nostres regions a la construcció política de la Unió Europea.

A tall de conclusió

Des de REGLEG hem de continuar vetllant perquè es faci efectiu el reconeixement de l'estatut diferenciat de les regions amb poder legislatiu en les nostres relacions amb les institucions europees. Per tot allò que som, que volem ser i que podem i volem fer.

Aquest va ser el missatge que al llarg d'aquesta presidència vaig traslladar al president de la Comissió, José Manuel Durao Barroso, així com al president de la República de Portugal, José Sócrates, en tant que president de torn del Consell, a qui vull agrair molt especialment la participació a la nostra conferència del secretari d'estat per a afers europeus, Manuel Lobo Antunes.

No només ho he fet al llarg d'aquest darrer any, sinó que ho continuaré fent, com estic convençut que ho fan i ho seguiran fent tots vostès, distingits presidents i amics, pel bé de les nostres regions respectives, en pro d'una determinada concepció d'aquesta Europa, en definitiva, per una Europa dels ciutadans.

Moltes gràcies per la seva atenció. Gaudeixin del sopar i d'un bon descans per poder culminar amb èxit els treballs de la nostra Conferència durant la sessió de demà.